Datum 2026-10-16
Diarienummer [43/26]

Socialdepartementet

Remissvar:
Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser, S2026/01304

Sammanfattning

Samordningsförbundet Göteborg tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian och lämnar synpunkter i delar kopplat till Samordningsförbundets uppdrag.

Samordningsförbundet Göteborg välkomnar att lagstiftning och regelverk anpassas för att möjliggöra ett nationellt system för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbund. Ett sådant system kommer att ge bättre förutsättningar att följa, utvärdera och utveckla den finansiella samordningen, både på lokal och nationell nivå.

Samordningsförbundet Göteborg anser samtidigt att följande behöver beaktas i den fortsatta beredningen och utvecklingen av systemet:

- Uppföljningen behöver vara ändamålsenlig både lokalt och nationellt.
- Systemet behöver möjliggöra jämförelser mellan liknande insatser och målgrupper, utan att lokala skillnader och förutsättningar går förlorade.
- Uppgifterna bör kunna användas av relevanta nationella aktörer för långsiktiga uppföljningar och studier, med ett tillräckligt skydd för den personliga integriteten.
- Systemet behöver kunna hantera deltagare som initialt saknar offentlig försörjning eller har andra försörjningsformer än de som normalt förknippas med Finsam-insatser.
- Det behöver finnas en tydlig och säker hantering av personer med skyddad identitet.
- Administrationen av behörigheter behöver vara säker, enkel och proportionerlig.

4.1 Behov av en ny lag

Samordningsförbundet Göteborg tillstyrker förslaget om ett nytt regelverk, för behandling av personuppgifter vid uppföljning av rehabiliteringsinsatser som finansieras av Samordningsförbund.

Det är angeläget att skapa rättsliga och praktiska förutsättningar för ett långsiktigt nationellt uppföljningssystem. Ett sådant system kan stärka kunskapen om insatsernas resultat, deltagarnas utveckling och den finansiella samordningens samhällsekonomiska betydelse. Det kan även ge bättre underlag för verksamhetsutveckling och prioriteringar.

Det nationella systemets utformning behöver utgå från att samordningsförbundens lokala förutsättningar och insatser varierar stort över landet och fungera ändamålsenligt både för det minsta och största förbundet. Uppföljningen behöver därför kombinera nationellt

enhetliga uppgifter med möjlighet att fånga lokala förhållanden som är avgörande för att resultaten ska kunna förstås och användas.

4.4 Ändamålet för behandling av personuppgifter

Samordningsförbundet Göteborg tillstyrker förslaget, men anser att ändamålet med uppföljningen bör ges en utformning som tillgodoser både nationella och lokala kunskapsbehov.

Ett nationellt uppföljningssystem bör möjliggöra förutsättningar för lokalt förbättrings- och utvecklingsarbete såsom:

- uppföljning av resultat och dess utveckling över tid,
- jämförelser mellan olika samordningsförbund, när insatserna och målgrupperna är tillräckligt likartade,
- jämförelser mellan olika typer av insatser,
- analys av vilka insatser som fungerar I relation till olika målgrupper,
- synliggöra väntetider, avbrottsorsaker, övergångar till andra verksamheter,
- långsiktiga studier av deltagarnas situation efter avslutad insats.

Skillnader i lokala arbetsmarknader, befolkningssammansättning, organisering, målgrupper och tillgång till ordinarie stöd kan påverka resultaten. Systemet behöver därför innehålla tillräckliga uppgifter för att jämförelser ska bli relevanta och rättvisande, snarare än enbart baseras på enkla resultatmått.

Det är viktigt att det nya systemet ger förutsättningar för relevanta nationella aktörer, exempelvis Inspektionen för socialförsäkringen, att genomföra oberoende uppföljningar och långtidsstudier. Sådan användning behöver ha ett tydligt rättsligt stöd och ske under former som säkerställer ett starkt skydd för deltagarnas personliga integritet.

Samordningsförbundet Göteborg vill särskilt framhålla att de lokala samordningsförbunden behöver få faktisk tillgång till användbara sammanställningar av de egna insatserna. Därför bör ett nationellt system inte enbart tillgodose statliga myndigheters rapporterings- och analysbehov, utan också ge förbunden underlag för styrning, lärande och verksamhetsutveckling. Om kompletterande data samlas in nationellt så är det önskvärt att denna kan brytas ner till förbundets område eller målgrupper. Variabler som kan vara viktiga att följa lokalt kan exempelvis handla om väntetider, avbrott, återkommande deltagande och övergångar till andra verksamheter. Detta är särskilt relevant för personer med sammansatta behov, där vägen till arbete eller studier ofta omfattar flera steg och insatser från olika aktörer. Former för gemensam prioritering kring uppföljningsvariabler bör utvecklas tillsammans med både Samordningsförbunden och medlemsorganisationerna.

4.4 Ändamålet för behandling av personuppgifter – deltagarnas försörjning

Samordningsförbundet Göteborg tillstyrker förslaget, men anser att systemets variabler och registreringsalternativ behöver utformas så att de motsvarar den faktiska målgruppen för den finansiella samordningen.

Alla deltagare har inte offentlig försörjning när de påbörjar en insats finansierad av samordningsförbundet. En deltagare kan exempelvis istället försörjas av en närstående eller ha en annan ersättning eller inkomst än de försörjningsformer som normalt registreras inom socialförsäkringen, arbetsmarknadspolitiken eller kommunernas ekonomiska bistånd.

Systemet bör därför kunna registrera att en deltagare:

- saknar offentlig försörjning,

- har annan offentlig försörjning än de på förhand angivna alternativen,
- har flera samtidiga försörjningskällor, eller
- har en försörjningssituation som är okänd vid inskrivningen.

Om dessa deltagare inte kan registreras på ett korrekt sätt finns en risk för ofullständiga uppgifter och en missvisande uppföljning. Det kan också medföra att systemet inte fullt ut speglar de målgrupper som samordningsförbunden har till uppgift att stödja.

4.7 Åtkomst till personuppgifter

Samordningsförbundet Göteborg tillstyrker förslaget, under förutsättning att behörighetsadministrationen utformas på ett proportionerligt och praktiskt hanterbart sätt.

En insats finansierad av Finsam kan involvera yrkesutövare från flera organisationer, såsom från kommunen, regionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Medarbetare kan byta uppdrag eller arbeta i en viss insats under en begränsad period. Systemet behöver kunna hantera dessa förhållanden utan att säkerheten försämras.

Behörigheter bör vara personliga, behovsstyrda, tidsbegränsade och möjliga att följa upp genom loggning. Samtidigt bör administrationen inte bli så omfattande eller komplicerad att den tar oproportionerligt mycket tid från deltagararbetet eller försvårar bemanningen av partsgemensamma insatser.

Det bör finnas:

- tydliga nationella behörighetsroller,
- en enkel process för att lägga till, ändra och avsluta behörigheter,
- stöd för tidsbegränsade uppdrag,
- en tydlig ansvarsfördelning mellan Försäkringskassan, samordningsförbundet och de samverkande parterna, samt
- möjlighet till samlad administration för flera insatser när det är lämpligt.

De tekniska och administrativa kraven bör utvecklas i nära dialog med Samordningsförbunden och de verksamheter som ska lämna uppgifterna.

4.8 Elektroniskt utlämnande av personuppgifter

Samordningsförbundet Göteborg tillstyrker förslaget om elektroniskt uppgiftslämnande.

En digital hantering är en förutsättning för effektiv och enhetlig uppföljning. Systemet bör samtidigt utformas så att registreringen blir enkel, säker och integrerad i verksamheternas arbetssätt. Dubbelregistrering och manuell överföring mellan olika system bör begränsas så långt som möjligt.

Det behöver klargöras hur personer med skyddade personuppgifter ska hanteras. Regelverket och det tekniska systemet bör ge ett fullgott skydd utan att dessa personer automatiskt utesluts från insatser eller uppföljning. Det bör finnas nationellt enhetliga rutiner för bland annat registrering, åtkomst, rättelse, incidenthantering och avslut.

Sådana rutiner behöver vara framtagna och kommunicerade innan systemet tas i bruk. Ansvaret för att hitta säkra lokala särlösningar bör inte läggas på enskilda samordningsförbund eller enskilda medarbetare.

5.1 Skyldighet att lämna uppgifter

Samordningsförbundet Göteborg vill framhålla behovet av ett tydligare rättsligt stöd för informationsutbyte i det praktiska samverkansarbetet. Förbundet efterfrågar att promemorian även omfattar situationer som uppstår innan en individ har registrerats som deltagare i en insats. Dessa situationer behöver skiljas från den uppgiftsskyldighet för uppföljning som behandlas i promemorian.

I det praktiska samverkansarbetet uppstår situationer där förbundet behöver samordna kontakter mellan en individ och berörda parter innan en insats kan påbörjas. Det kan exempelvis handla om ungdomar som på eget initiativ anmäler intresse för en insats efter att ha haft svårt att etablera kontakt med någon av parterna, eller om förberedande möten med berörda aktörer för att bedöma behov och skapa förutsättningar för en gemensam insats. I vissa fall finns behov av att utbyta information för att individen ska kunna lotsas rätt och för att en samordnad planering ska kunna inledas.

Dessa moment är en del av det dagliga samverkansarbetet, men sker innan individen har registrerats som deltagare. Det behöver därför klargöras vilka rättsliga förutsättningar som gäller för informationsutbyte i detta skede.

Samordningsförbundet Göteborg efterfrågar därför följande förtydliganden i promemorian:

- Att det tydliggörs om och på vilka rättsliga grunder information får utbytas mellan förbundet och parterna innan en individ har registrerats som deltagare i en insats.
- Att det klargörs hur samtycke ska hanteras i dessa situationer, inklusive om individens samtycke kan omfatta informationsutbyte med förbundet som en egen juridisk person.
- Att det säkerställs att regelverket ger förbundet och parterna praktiska och rättssäkra förutsättningar att genomföra nödvändiga förberedelser, samordna kontakter och etablera en individ i en insats, även innan en formell registrering har skett.

Förbundet vill understryka att regleringen behöver ta hänsyn till samordningsförbundets roll som en egen juridisk person och samtidigt möjliggöra det informationsutbyte som krävs för att samverkan ska fungera i praktiken. Förbundet efterfrågar ett klargörande av hur regelverket ska tillämpas i dessa situationer, så att det inte uppstår rättsliga eller systemtekniska hinder för det förberedande samverkansarbetet.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Samordningsförbundet Göteborg tillstyrker det föreslagna ikraftträdandet, under förutsättning att berörda verksamheter ges tillräcklig tid, information och stöd för införandet.

Innan regelverket och systemet tas i bruk behöver det finnas:

- beslutade föreskrifter och nationella vägledningar,
- fungerande tekniska lösningar,
- fastställda behörighets- och säkerhetsrutiner,
- tydliga rutiner för skyddade personuppgifter,
- klargöranden om dokumentation, arkivering och gallring,
- utbildningsmaterial för berörda medarbetare samt
- möjligheter att testa systemet tillsammans med samordningsförbund och utförande verksamheter.

8 Förslagens konsekvenser

Samordningsförbundet Göteborg bedömer att förslagen kan ge betydande nytta genom bättre kunskap om insatsernas resultat och den finansiella samordningens effekter.

Det är särskilt viktigt att de administrativa kraven blir proportionerliga. Uppgifter bör inte samlas in enbart för att de kan vara intressanta, utan för att de behövs för tydligt angivna uppföljnings- och utvärderingsändamål. Nyttan med varje uppgift bör vägas mot arbetsinsatsen och integritetsintrånget.

Samordningsförbundet Göteborg anser att konsekvenserna för de verksamheter som praktiskt ska registrera och lämna uppgifter behöver analyseras närmare innan systemet införs. Analysen bör omfatta tidsåtgång, behov av utbildning, förändringar i befintliga it-system, behörighetsadministration och risk för dubbelregistrering. Berörda samordningsförbund, kommuner, regioner och statliga myndigheter bör medverka i denna analys för att säkerställa att uppgiftskraven blir ändamålsenliga och proportionerliga.

För styrelsen, Samordningsförbundet Göteborg

Elin Jartun

Förbundschef

elin.jartun@finsam.goteborg.se